

Sosyal Anhedoni'nin Pozitif ve Negatif Şizotipi Boyutlarındaki Yerinin Klinik Olmayan Örneklemde İncelenmesi

Exploring the Role of Social Anhedonia in the Positive and Negative Dimensions of Schizotypy in a Non-Clinical Sample

Burçin CİHAN¹, Meram Can SAKA², İpek GÖNÜLLÜ³, Erguvan Tuğba ÖZEL KIZIL², Bora BASKAK², Eşref Cem ATBAŞOĞLU²

¹Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

²Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

³Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, kişilerarası ilişkilerden haz alamama olarak tanımlanabilen sosyal anhedoninin şizotipal boyutlar içerisindeki yerinin klinik olmayan bir örneklemde test edilmesi ve Chapman ve ekibi tarafından geliştirilen Gözden Geçirilmiş Sosyal Anhedoni Ölçeği'nin (SAÖ) Türkçe uyarlamasının psikometrik özelliklerini belirlemektir.

Yöntem: Çalışmanın örneklemini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden yaş ortalaması 20,28 olan 266 ikinci sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Şizotipinin boyutsal yapısının incelenmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış ve SAÖ'nün psikometrik özellikleri Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı, test-tekrar test güvenilirliği ve benzer ölçek geçerliliği ile incelenmiştir.

Bulgular: Sosyal anhedoninin hem negatif hem pozitif şizotipi ile temsil

edildiği modelin, sadece negatif boyut ile temsil edildiği modele göre veri setiyle daha uyumlu çalıştığı bulunmuştur. SAÖ'nün Cronbach Alfa iç tutarlılık değeri, 0,84; test-tekrar test güvenilirliği ise $r=.76$, ve benzer ölçek geçerliliği $r=.55$ olarak hesaplanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmanın sonuçları önceki araştırma bulguları ile uyumlu olarak sosyal anhedoninin her iki şizotipi boyutunda da temsil edildiğini ve SAÖ'nün Türkçe formunun klinik olmayan örneklemde sosyal anhedoniyi ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Sosyal anhedoni, şizotipi boyutları, geçerlilik, güvenilirlik

ABSTRACT

Introduction: The present study aimed to investigate the role of social anhedonia, defined as the lack of ability to feel pleasure from interpersonal relationship, in a multidimensional model of schizotypy and to determine the psychometric properties of the Turkish version of Chapman's Revised Social Anhedonia Scale (SAS) in a non-clinical sample.

Methods: Second-grade students of Ankara University Medical Faculty were recruited ($n=266$, $Mage=20.28$). Confirmatory factor analysis was performed to test schizotypy dimensions. The Cronbach's alpha internal consistency value, test-retest reliability and congruent validity of SAS were calculated.

Results: The model in which social anhedonia was allowed to load on both schizotypy dimensions fit the data set better than the model in which social anhedonia was allowed to load on negative dimension alone. The internal consistency assessed with Cronbach's alpha was .84, test-retest reliability was $r=.76$ and the congruent validity of SAS was $r=.55$.

Conclusion: The results of current study were consistent with those of earlier studies showing that social anhedonia was related to both schizotypy dimensions. Furthermore, the psychometric properties of the Turkish Version of SAS revealed that it is a reliable and valid measurement to assess social anhedonia in a non-clinical population.

Keywords: Social anhedonia, schizotypy dimensions, reliability, validity

GİRİŞ

Şizotipi ilk olarak, Rado (1) tarafından, psikotik belirtiler gösteren ancak hiçbir zaman şizofreni geliştirmeyen kişilerdeki şizofreni benzeri belirtileri tanımlamak için kullanılmıştır. Meehl'in öncülüğünü yaptığı Kuzey Amerika yaklaşımı, şizotipinin görülmesinde nörolojimsel bir bozukluğa vurgu yaparak, stres-yatkınlık modeli çerçevesinde; şizofreni geliştirmeye genetik olarak yatkınlıkları olan şizotaksik kişilerin yaklaşık %10'unun yaşamlarının erken dönemlerinde zorlayıcı çevresel deneyimlere maruz kalırlarsa şizofreni geliştirebileceklerini, ancak herhangi bir örselenme yaşamazlarsa sadece şizotipal özellikler göstereceklerini öne sürmüştür (2,3,4). Şizotipinin klinik görünümünün şizofreniyi benzediği fikri ise şizotipal özellikleri tanımlamayı ve ölçmeyi amaçlayan çalışmalarda şizofreni boyutlarına benzer boyutların kullanılmasında oldukça etkili olmuştur.

Şizotipal özelliklerin çok boyutlu yapısının anlaşılmasının, şizofreni ve şizofreni spektrum bozukluklarının etiyolojisinin anlaşılmasına destek olabileceği düşünülmüş (5) ancak, bildirilen çalışmalarda bu boyutların sayı ve içeriği çeşitlilik göstermiştir. Vollema ve van den Bosch, normal örneklemde şizotipinin çok boyutlu yapısını araştıran faktör analitik çalışmaları gözden geçirdiklerinde çoğu çalışmada şizotipinin üç ya da dört boyutlu bir yapıda değerlendirildiğini bildirmişler; ilk boyutun algısal bozulmalar ve büyüsel düşünceleri kapsayan *pozitif boyut*, ikinci boyutun içe dönüklük ve sosyal-fiziksel anhedoniyi içeren *negatif boyut* olduğunu belirlemişlerdir (6). Yapısal geçerliği ilk ikisine göre

Yazışma Adresi/Correspondence Address: Dr. Meram Can Saka, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye E-posta: meramcansaka@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 13.10.2013 **Kabul Tarihi/Accepted:** 13.02.2014 **Çevrimiçi Yayın Tarihi/Available Online Date:** 03.07.2015

©Copyright 2015 by Turkish Association of Neuropsychiatry - Available online at www.noropsikiyatrisivi.com

©Telif Hakkı 2015 Türk Nöropsikiyatri Derneği - Makale metnine www.noropsikiyatrisivi.com web sayfasından ulaşılabilir.

biraz daha zayıf olan son iki boyutu da dürtüsellik, alışılmadık davranışlar ve uyumsuz düşünceleri içeren *uyumsuzluk* boyutu ve *sosyal anksiyete/bilişsel dağınıklık* boyutu olarak bildirmişlerdir.

Şizotipal boyutlar içerisinde negatif şizotipi, genetik yük gösterdiği düşünülen diğer özellikler ile beraber görülmesi ve ileride ortaya çıkacak psikoza öngörmesi ile diğer boyutların önüne geçmektedir (7,8). Bleuler ve Kraepelin tarafından şizofreninin temel belirtilerinden biri olarak değerlendirilen anhedoni haz vermesi beklenen deneyimlerden haz alamama şeklinde tanımlanabilir (9,10). *Fiziksel anhedoni*; yemek, dokunmak, cinsellik, sıcaklık, hareket, koku ve ses gibi fiziksel deneyimlerden; *sosyal anhedoni*, kişiler arası ilişkilerden haz alamamayı ifade etmektedir (11). Bu ikisi arasından ise sosyal anhedoninin, Rado ve Meehl'in de iddia ettiği gibi, şizotipi, şizofreni ve şizofreni spektrum bozukluklarının gelişmesinde belirleyici bir faktör (merkezi öneme sahip) olduğunu öne süren araştırmalar vardır (1,2,4). Örneğin, aile çalışması sonuçlarına bakıldığında; şizofreni hastalarının akrabalarında sosyal anhedoni, sağlıklı kontrollere göre daha yaygın bulunmuş (12) ve yine şizofreni hasta yakınlarını affektif psikoza olgularının yakınlarından ayırdığı tespit edilmiştir (13). Aradaki ilişkiyi diğer yönden değerlendiren araştırmalar da vardır. Örneğin sosyal anhedoniklerin ailelerinde kontrol grubundan yaklaşık iki kat daha fazla A kümesi kişilik bozukluğu (şizoid, şizotipal, paranoid) olduğu (14) ve annelerinin kontrol grubundaki annelere göre, şizoid ve şizotipal kişilik bozukluklarında görülen *kişilerarası ilişkilerde sergilenen alışılmadık davranışları* daha çok sergiledikleri bulunmuştur (15). Öte yandan ikiz çalışmalarını sosyal anhedoninin kendine ait, orta derecede ($H^2=0,32-0,67$) bir kalıtılabilirliği olduğuna işaret etmiştir (15). Aile çalışmalarının yanı sıra, hem kesitsel hem de uzunlamasına toplum tabanlı çalışmalarda yüksek değerlerde sosyal anhedoni bildirenlerin, kontrol grubundakilere göre daha yüksek derecede psikoza benzeri yaşantıları olduğu gösterilmiştir (16,17,18). Bunun yanında sosyal anhedonisi yüksek olan bireyler nöropsikolojik testlerde şizofreni hastalarına benzer olarak görsel-uzaysal bellek kusurları göstermiş ve çalışma belleği testlerinde de düşük puanlar almıştır (19,20).

Belirtildiği gibi, şizotipi birden fazla faktörden oluşan bir klinik belirti kümesidir. Bu nedenle şizotipi ölçüm araçlarının kendi arasında ne derece uyum gösterdiğini araştırarak çalışmalardan değerli sonuçlar elde edilmiştir.

Wisconsin Şizotipi Ölçekleri

Chapman ve ark. (21) tarafından Meehl'in şizotipi yaklaşımına dayanarak geliştirilen ve "psikoza-yatkınlığı" ölçekleri olarak değerlendirilen Wisconsin Şizotipi Ölçekleri (WSÖ) ile şizotipal özellikler dört ayrı ölçekle değerlendirilmektedir. Bunlar Büyüsel Düşünce (BDÖ), Algılamada Sapmalar (ASÖ), Fiziksel Anhedoni (FAÖ) ve Sosyal Anhedoni (SAÖ) ölçekleridir. Wisconsin anhedoni ölçekleri içerik geçerliliği açısından biraz "eski" olsalar da halen anhedoninin değerlendirilmesinde en önde gelen ölçeklerden oldukları söylenebilir (22).

Hem Chapman'ın (23) birinci çalışmasında hem de Kwapil (24) tarafından yapılan tekrar çalışmasında başlangıçta yapılan SAÖ'nün 10 yıllık takipte ortaya konan psikoza yatkınlıkla ilişkili olduğu bildirilmiştir. Miettunen ve ark. (22) 4926 kişilik doğum kohortlarında kesitsel vaka kontrol ayırımında ASÖ, psikoza bağlı yatışı öngörmede ise Hipomanik Kişilik Ölçeği en iyi performansı göstermekle beraber SAÖ'nin vaka kontrol ayırımında, hem de 11 yıllık takipte klinik psikoza öngörmede etkili olduğu bildirilmiştir.

Ölçeklerin birbirleriyle ilişkisini inceleyen çalışma sonuçları ise FAÖ'nün SAÖ ile olumlu yönde, diğer ölçeklerle ise olumsuz yönde ilişkili (21) ya da ilişkisiz olduğunu, birbiriyle en yakın ilişkili iki ölçeğin ise BDÖ ve ASÖ olduğunu göstermiştir. Ayrıca, SAÖ'nün FAÖ'yle daha kuvvetli olmakla birlikte ASÖ ve BDÖ ile de ilişkili olduğu bulunmuştur (25). Ölçeklerin pozitif ve negatif olmak üzere iki şizotipi boyutu ile faktörel ilişkilerini inceleyen

çalışmalar ise, SAÖ'nün sadece negatif boyutla temsil edildiği modele göre, hem negatif hem de pozitif boyut ile temsil edildiği modelin daha iyi açıklama gücünü olduğunu göstermiştir (5,26).

Yukarıda sıralanan araştırmaların tamamına yakını Batı ülkelerinde yürütülmüştür. Bireylerin haz verici bulduğu deneyimler kültürler arasında büyük farklar gösterebileceğinden, ülkemizde sosyal anhedoninin şizotipi boyutlarıyla bir ilişkisi olup olmadığının araştırılması özellikle önemlidir.

Bu çalışmada klinik olmayan bir örnekleme şizotipinin çok boyutlu yapısının incelenmesi, sosyal anhedoninin negatif ve pozitif şizotipi boyutları ile ilişkisinin ele alınması ve SAÖ'nün Türkçe uyarlamasının psikometrik özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Örneklem

Ankara Üniversitesi'nin Etik Komitesi'nden onay alınmasının ardından, Tıp Fakültesi'nden gönüllü 2. sınıf öğrencileri çalışmaya alınmıştır. Öğrencilere çalışma hakkında yazılı ve sözlü bilgi verildikten sonra yazılı olur formları imzalatılmıştır. Katılımcılar dersliklere küçük gruplar halinde alınarak, ölçekleri tek bir oturumda doldurmuşlardır. Üç hafta sonra katılımcıların yaklaşık üçte birine (n=91) ölçek tekrar uygulanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere fazladan ders puanı verilmemiş ve herhangi bir ücret ödenmemiştir.

Çalışmanın örnekleme yaş ortalamaları 20,28 (SS=1,02; aralık: 18-24) olan 266 katılımcıdan oluşmuştur. Katılımcıların, 145'i kadın (%54,5) ve 121'i ise erkektir (%45,5). Kadınların yaş ortalaması 20,21 (SS=1,01, aralık: 18-24), erkeklerin ise 20,36 (SS=1,01; aralık: 19-24) olarak bulunmuştur ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

İkinci değerlendirmeye tabi tutulan grubun yaş ortalaması 19,2'tür 3 (SS=0,84; aralık: 19-23) ve bu katılımcıların 50'si kadın (%54,9), 41'i (%45,1) ise erkektir. Test-tekrar test grubu ve büyük örneklemin cinsiyet dağılımı birbirinden farklı değilken (χ^2 (SS=1, n=266)=0,010, p=0,918), büyük örneklemin (ort=20,28) yaş ortalamasının küçük örneklemden (ort=19,23) daha yüksek olduğu bulunmuştur (t(264)=-4,52, p<0,001).

Araçlar

Demografik bilgi formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve sınıf bilgileri alınmıştır.

Büyüsel düşünce ölçeği (BDÖ): Eckblad ve Chapman'ın (27) 1983 yılında geliştirdiği BDÖ, 30 maddeden oluşan ve tüm Wisconsin ölçekleri gibi "evet – hayır" şeklinde cevaplandırılan bir kendini bildirim ölçeğidir. Türkçe uyarlamasının iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı; 0,78, test-tekrar test güvenilirliği ise r=0,84 olarak bulunmuştur (28).

Algılamada sapmalar ölçeği (ASÖ): Chapman ve ark. (29) geliştirdiği 35 maddelik ölçeğin Türkçe uyarlaması iyi düzeyde geçerlilik ve güvenilirlik özelliklerine sahiptir (Cronbach alfa katsayısı; 0,90, test-tekrar test güvenilirliği ise r=0,60) (30).

Fiziksel anhedoni ölçeği (FAÖ): Ölçeğin Türkçe formu, Chapman ve Chapman'a (11) ait orijinal formundan farklı olarak 50 madde içermiş ve iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı; 0,84 ve test-tekrar test güvenilirliği r=0,60 olarak saptanmıştır (31).

Gözden geçirilmiş sosyal anhedoni ölçeği (SAÖ): Ölçek ilk olarak Chapman, Chapman ve Raulin (11) tarafından 48 maddelik kendini bildirim ölçeği şeklinde sosyal *memnuniyeti* ve sosyal *kaygıyı* ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Psikoza yordamada gücünü arttırmak amacıyla daha

sonra sosyal kaygıyı ve kaçınan (İng. *avoidant*) davranışları ifade eden maddeler çıkarılıp yerlerine şizotipal çekilmeyi ifade eden maddeler eklenmiştir (32) ve 40 maddelik son halinin psikometrik özelliklerini Mishlove ve Chapman bildirilmiştir (33). Türkçe'ye yazarlar tarafından çevrilmiş ve ters çevirisi anadili İngilizce olan bir uzman tarafından yapılmıştır (Ölçeğin Türkçe versiyonu için EK 1'e bakınız).

Wisconsin şizotipi ölçeklerinin tek tek verilmesinin ölçeği dolduran kişilerde belirti saklama eğilimini arttırabileceği için (34) dört ölçeğin bütün maddeleri araştırmacılar tarafından yeri ve sırası seçkisiz olarak değiştirilerek 155 maddelik tek bir ölçek halinde katılımcılara uygulanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences Inc., New York, ABD) (35) ve LISREL 8.80 (36) öğrenci versiyonu kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçeklerden elde ettikleri puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla, bağımsız gruplar için t-testi analizleri, yaşlarının ölçek puanları üzerindeki yordayıcı değerinin belirlenmesi amacıyla ise basit regresyon analizi yapılmıştır. SAÖ'nün benzer ölçek geçerliliği ve ölçekler arası ilişkilerin test edilmesi için Pearson Korelasyon analizleri yapılmıştır. SAÖ'nün iç tutarlılık güvenilirliği Cronbach alfa değeri ile hesaplanmış ve ölçek maddeleri tek bir sosyal anhedoni faktörüne zorlanarak her bir maddenin faktör yükleri belirlenmiştir. Ölçeklerin pozitif ve negatif şizotipi boyutlarına göre incelenmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve test edilen modellerin veri ile uyumluluğu Ki-kare uyum testi (İng. Chi-Square Goodness of Fit), Kök Ortalama Kare Yaklaşım Hatası (İng. RMSEA), Normlaştırılmamış Uyum Endeksi (İng. NNFI), Karşılaştırmalı Uyum Endeksi (İng. CFI), Uyum İyiliği Endeksi (İng. GFI) ve Düzeltilmiş Uyum İyiliği Endeksi (İng. AGFI) değerleri ile incelenmiştir. Bu endekslerin anlamlılıkları Sümer'in "Yapısal Eşitlik Modellemeleri" ile ilgili derlediği değerler üzerinden incelenmiştir (37). Bu bağlamda öncelikle Ki Kare değerinin serbestlik derecesi büyük olduğu durumlarda anlamlı sonuçlar verme eğilimde olmasından dolayı modellerde Ki-Kare değerinin anlamsızlığı değil, serbestlik derecesi ile oranın 3'ün altında olması beklenmiştir. Ayrıca, RMSEA değerinin 0,05'ten düşük olmasının mükemmel bir uyuma işaret ettiği, 0,08 ve altındaki değerlerin ise modelin karmaşık yapısına bağlı olarak kabul edilebilir değerler olduğu göz önüne alınmıştır. Son olarak diğer uyum endeksi değerlerinin de 0,90 ve 0,95 aralığında olması beklenmiş, ancak yine bu değerler de modelin yapısına ve örneklemin büyüklüğüne göre değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların Demografik Özelliklerinin Ölçek Puanları Üzerindeki Etkileri

Kadın ve erkeklerin, ölçeklerden elde ettikleri değerlerin ortalamaları karşılaştırıldığında; sadece SAÖ ve FAÖ puan ortalamaları arasında fark olduğu ve erkeklerin ($ort_{sa} = 10,61$, $ort_{fa} = 15,31$) kadınlara ($ort_{sa} = 8,02$, $ort_{fa} = 11,73$) göre hem sosyal hem de fiziksel anhedonide daha yüksek değerler bildirdikleri görülmüştür ($t(264)_{sa} = -3,75$, $p < 0,001$, $t(264)_{fa} = -4,60$, $p < 0,001$).

Katılımcıların yaşlarının yalnızca ASÖ puanlarına ait varyansın %2'sini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde açıklayabildiği ve yaşları arttıkça ASÖ'den alınan puanların da arttığı bulunmuştur ($F_{as}(1,264) = 4,30$, $p = 0,04$) ($\beta_{as}(264) = -0,13$, $t = -2,07$, $p = 0,04$).

SAÖ'nün Türkçe Formu'nun Psikometrik Özelliklerini Gösteren Sonuçlar

Geçerlilik analizi

Sosyal Anhedoni Ölçeği'nin benzer ölçek geçerliliğine işaret edecek şekilde bu ölçekten alınan puanlar arttıkça FAÖ'den alınan puanların da arttığı bulunmuştur ($r = 0,55$, $p < 0,001$) (diğer ölçek korelasyonları için Tablo 1'e bakınız).

Tablo 1. Ölçekler arası Pearson korelasyon katsayıları ve Cronbach alfa iç tutarlılık değerleri

	SAÖ	ASÖ	BDÖ	FAÖ
SAÖ	0,84	0,37**	0,23**	0,55**
ASÖ		0,90	0,60**	0,15*
BDÖ			0,82	-0,03
FAÖ				0,82

**p<0,001 *p<0,05. Çapraz inen değerler ölçeklerin toplam Cronbach Alfa değerleridir. SAÖ: sosyal anhedoni ölçeği; ASÖ: algılamada sapmalar ölçeği; BDÖ: büyüsel düşünce ölçeği; FAÖ: fiziksel anhedoni ölçeği

Güvenilirlik analizleri

Test- tekrar test grubundaki 91 katılımcının SAÖ puan ortalaması 9,74 ($SS = 6,43$; aralık: 1-34) olarak saptanmış; cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. SAÖ'den alınan ilk ve son ölçüm arasındaki korelasyon kat sayısı ($r = 0,76$, $p < 0,001$) ölçeğin iyi düzeyde test-tekrar test güvenilirliğine sahip olduğunu göstermiştir.

İç tutarlılık analizi sonuçları, tüm örneklem için 0,82; kadın katılımcılar için 0,78 ve erkek katılımcılar için ise 0,83'lük Cronbach alfa değerlerine işaret etmiştir. Ancak, 4, 19, 24, 27 ve 30 numaralı maddelerin düşük düzeyde madde toplam korelasyonları gösterdikleri bulunmuştur ($r < 0,14$). Yanı sıra, 19. maddenin ters madde olmasına rağmen sadece kadın katılımcıların SAÖ'den elde ettikleri toplam puanlar ile olumlu yönde ilişki gösterdiği, erkek katılımcılarda ve örneklemin tümünde ise bu ilişkinin aksi yönde olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, bu maddenin kadın katılımcılar için erkek katılımcılara göre daha sosyal anhedonik özelliklerle ilişkili olabileceği düşünülebilir. Ayrıca, maddelerin "sosyal anhedoni" ile tek faktöre zorlandıkları analiz sonuçları da 4, 19, 24 ve 27 numaralı maddelerin faktör yüklerinin düşük olduğunu göstermiştir (0,04-0,11 aralığında). Böylece, bu dört maddenin bu örneklem için sosyal anhedonik bir özelliği ölçmediği düşünülmüş ve analizler bu maddeler çıkartılarak yapılmıştır. 4 madde atıldıktan sonra ölçeğin hem örneklemin geneli hem de yalnız erkekler için Cronbach alfa değerinin 0,84'e, kadınlar için ise 0,81'e yükseldiği görülmüştür.

Katılımcıların tüm ölçek maddelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde ise, 4 ve 27. maddelerin 10 ve 13. maddeler ile birlikte katılımcıların çoğunun puan alacak şekilde cevap verdikleri maddeler olduğu bulunmuş (sırasıyla %55, 74, 52, 53), 10 ve 13. maddeler ölçekten çıkarılmamış ama Tablo 2'de özetlenen gerekçeler ile bu maddelerin de SAÖ için işlevi düşük maddeler olduğu düşünülmüştür.

Sosyal Anhedoni ve Şizotipi Boyutları

Sosyal anhedonin negatif ve pozitif şizotipi boyutlarındaki yerinin incelenmesi amacıyla, dört şizotipi ölçeği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Ancak, tüm ölçeklerin maddeleri aynı anda analize girildiğinde toplam 155 madde ile modelin hata varyansının artacağı düşünülmüş, dolayısıyla DFA'dan önce, her bir ölçek 3 parsel ayrılmıştır. Parsellere ayırırken, her bir ölçeği oluşturan maddelerin faktör yükleri (tek bir faktör için) hesaplanmış ve üç parselde de faktör yüklerine göre birbirine eşit ya da yakın olan maddeler dengeli olarak dağıtılmıştır (38). Her bir parselin Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayılarının 0,51 ile 0,73 arasında değiştiği ve ortalamalarının da 1,96 ve 4,76 aralığında olduğu bulunmuştur.

Şizotipinin boyutsal yapısı incelenirken iki model test edilmiş; ilk modelde şizotipinin sadece negatif boyut ile temsil edilmesine, ikinci modelde ise hem pozitif hem de negatif boyutlar ile temsil edilmesine izin verilmiştir. Sonuçlar; her iki modelin de modifikasyon endeksleri incelendiğinde FAÖ'nün 1 ve 2. parselinin, BDÖ'nün ise her bir parselinin hatalarının birbir-

Tablo 2. SAÖ Türkçe formunda düşük işlevlikteki maddeler ve gerekçeleri

Madde		Gerekeçe
*4.	Arabayla bir yerlere gitmek, yanımda biri olduğunda çok daha eğlenceli olur	A+B
10.	Bazen ben aslında yalnız kalmak istediğimde, insanlar utangaç olduğumu düşünürler.	B
13.	Sanki benim duygusal tepkilerim başkalarının duygusal tepkilerinden çok farklı.	B
*19.	Beni düşünen arkadaşlarım olduğuna bilmek, kendimi güvende hissetmemi sağlıyor.	A
*24.	Arkadaşlarımın duygusal yaşantıları hakkında daha fazla şey öğrenmek bana memnuniyet ve doyum verir.	A
27.	Tek başıma oturup düşünmek ve hayal kurmak genellikle beni memnun etmeye yeter.	A+B
30.	Lise bittiğinde arkadaşlarımın her birinin bir yere dağıldığını görmek beni hüzünlendirmişti.	A

A: düşük madde-diğer maddeler korelasyonu göstermesi (<.14), B: katılımcıların çoğu tarafından puan alacak şekilde işaretlenmiş olması. *ters kodlanan maddeler

Tablo 3. Wisconsin şizotipi ölçekleri boyutsal yapısı için alternatif model önerisi

	χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NNFI
1. sosyal anhedoni; negatif şizotipi	118,96	49	2,43	0,07	0,93	0,89	0,95	0,94
2. sosyal anhedoni; pozitif-negatif şizotipi	105,42	46	2,29	0,07	0,94	0,90	0,96	0,94

RMSEA: ortalama kare yaklaşım hatası; NNFI: normlaştırılmamış uyum endeksi, karşılaştırmalı uyum endeksi (CFI); GFI: uyum iyiliği endeksi; AGFI: düzeltilmiş uyum iyiliği endeksi

leri ile ilişkili olabileceğini göstermiştir. FAÖ'nün 1 ve 2. parselindeki maddeler incelendiğinde ise parsel 3'ten farklı olarak cinsellikle ilgili maddelerin bu parsellere yüklenmiş olduğu görülmüş ve parsellemeden kaynaklanan bir sorun olarak aralarındaki korelasyonun yüksek olduğu düşünülmüştür ($r=0,64$). BDÖ'de ise her bir parselin hatalarının birbiri ile yüksek hata ilişkisi göstermesinin ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik özelliklerinin iyi olmaması ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Dolayısıyla, her iki modelde de sırasıyla bu hatalar ilişkilendirilmiş ve modellere sırayla eklenmiştir. Bu eklemeler ile modellerin her seferinde veri ile istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha uyumlu hale geldiği görülmüştür. 4 hata ilişkilendirmesi eklenen iki modelin Ki Kare değerleri arasındaki fark incelendiğinde, sosyal anhedoninin şizotipi bakımından hem negatif hem de pozitif boyutlarla temsil edilmesine izin verdiğimiz modele uyumunun sadece negatif boyut ile temsil edilmesine izin verdiğimiz modele göre daha iyi olduğu görülmüştür ($\chi^2\Delta$ (Sd $\Delta=3$, $n=266$)= $13,54$, $p<0,01$). Model-2'nin Ki Kare ile serbestlik derecesi oranı 3'ün, RMSEA değeri ise 0,08'in altındadır. Bunlara ek olarak, diğer uyum endeksi değerleri de 0,90-0,95 arasındadır (Tablo 3). Dolayısıyla, 4 hata ilişkilendirmesi yapılmış Model-2'nin iyi uyum değerlerine sahip olduğu söylenebilir. Modelde ölçek parsellerinin standardize edilmiş Beta katsayılarının SAÖ'nün pozitif şizotipi boyutunda 0,20-0,24; SAÖ'nün negatif şizotipi boyutunda 0,69-0,75, ASÖ'de 0,81-0,82; BDÖ'de 0,53-0,56 ve FAÖ'de 0,48-0,61 aralığında olduğu bulunmuştur (Şekil 1).

TARTIŞMA

Sosyal Anhedoni; Pozitif ve Negatif Şizotipi

Boyutsal yaklaşım şizofrenin anlaşılmasında giderek daha uygun bir model olarak karşımıza çıkmakta ve önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada, ön-

celikle, Chapman ve ekibinin geliştirdiği ve toplumda psikoz riskini ölçmeyi amaçlayan Wisconsin Şizotipi Ölçekleri'nden Gözden Geçirilmiş Sosyal Anhedoni Ölçeği (SAÖ) ile değerlendirilen sosyal anhedoninin şizotipi boyutları içerisindeki yerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sonuçlar, önceki çalışmaların bulguları ile (5,25,26) uyumlu olarak SAÖ'den alınan puanların, pozitif şizotipi boyutundaki diğer ölçekler ile olumlu yönde ilişkili olduğunu; doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da sosyal anhedoninin sadece negatif boyut ile temsil edildiği modelden hem negatif hem de pozitif boyut ile temsil edildiği modelin veri ile daha uyumlu olduğunu göstermiştir. Ancak, bu ölçeğin herhangi bir pozitif psikotik tanımlı ölçmediği, sadece sosyal ilişkilerdeki kısıtlanmayı ele aldığı düşünüldüğünde sosyal anhedonik özelliklerin, her iki şizotipi boyutuna da yüklenmesi araştırmacılar tarafından tartışılma-ya değer bulunmuştur.

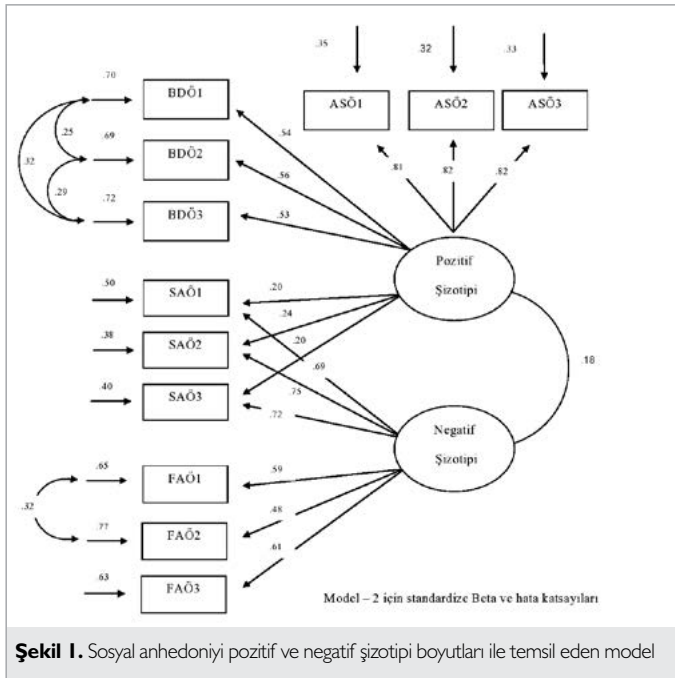
Öncelikle, sosyal anhedonin ilk tasarımında sadece negatif boyuta yüklenmesi beklentisine rağmen her iki boyuta da yüklenmesinin yönetsel bir problemten kaynaklanabileceği öne sürülmüştür (5). Lewandowski ve ark. (26) ise her iki boyuta da yüklenmesinin SAÖ maddelerinin sosyal ilişkilerdeki kısıtlanmanın yanı sıra sosyal anksiyete ve rahatsızlığı da (İng. *discomfort*) ölçmesi ile ilgili olduğunu çünkü bu özelliklerin aynı zamanda pozitif şizotipal özelliklerle ilişkili olan "duygulanım düzenlemesi" ile bağlantılı olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu yaklaşım, Meeh'in önerdiği ve başka araştırma sonuçları ile de desteklenen (12,13,39) "şizotipinin merkezi belirleyicisinin sosyal anhedoni" olduğu görüşüyle daha uyumlu görünmektedir. Bu çalışmada, bizim kültürümüzde de sosyal anhedoninin şizotipinin her iki boyutuyla ilişkili bulunmuş olması yönetsel tercihlerden ziyade bu kavramlar arasında evrensel bir ilişki olabileceğini destekler. Bunlara ek olarak bu bulgu sosyal becerilerin çok boyutlu yapısı ile de ilişkili olabilir.

Gözden Geçirilmiş Sosyal Anhedoni Ölçeği

Sosyal Anhedoni Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerini gösteren sonuçlar, ölçeğin Cronbach alfa değeri (0,84) ile hesaplanan iç tutarlılığının yüksek, test- tekrar test güvenilirliğinin ise iyi düzeyde olduğuna işaret etmiştir ($r=0,76$). FAÖ ile gösterdiği iyi düzeyde olumsuz yöndeki ilişki de benzer ölçek geçerliliğine sahip olduğuna işaret etmiştir ($r=0,55$). Dolayısıyla, bu sonuçlarla SAÖ'nün Türkçe formunun Tıp Fakültesi öğrencilerinde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Ölçeğin yüksek kesme noktası (40 madde için), ortalamanın 1,96 standart sapma yukarısındaki en düşük değer olarak hesaplanmış; erkeklerde 25,11, kadınlarda 20,11 ve tüm örnekleme 22,71 olduğu görülmüştür. ABD'de ise yine öğrenci örnekleminde erkekler için 28 kadınlar için 20 olarak bulunmuştur (34). Bu çalışmada erkeklerdeki kesme noktasının orijinal çalışmadan daha yüksek çıkması, gerek ölçeğin çevirisinin kültüre uyarlanmasından kaynaklanacak olası kısıtlılıklar gerekse sosyal beceriyi oluşturan ve tanımlayan özelliklerin kültürden bağımsız olamayacağı düşünüldükçe yorumlanmalıdır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin sonuçlar üzerindeki etkisi incelendiğinde, öncelikle SAÖ'nün iç tutarlılık değerleri kadın ve erkek katılımcılar için ayrı ayrı hesaplandığında, bu değerlerin ölçeğin geliştirildiği orijinal örnekleme oldukça yakın olduğu görülmüştür (28).Yanı sıra, ilgili literatürle uyumlu olarak (30); erkek katılımcılar hem SAÖ hem de FAÖ' de kadın katılımcılara göre daha yüksek değerler bildirmişlerdir. Bu durumun negatif belirtilerin görülmesi açısından erkeklerin riskli grupta olduğunu gösteren önceki çalışma sonuçları ile uyumlu olduğu görülmüş (40) ve ülkemiz özelinde değerlendirildiğinde ise kadın ve erkek toplumsal cinsiyet rolleri gereği kadınlar için haz yaşantısı bildirmenin daha kolay olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Şekil 1. Sosyal anhedoni pozitif ve negatif şizotipi boyutları ile temsil eden model

Sosyal Anhedoni Ölçeği'nin Türkçe formunda toplam yedi maddenin anlaşılma ya da Türk öğrenci örneklemini için sosyal anhedonik bir özelliği tanımlayamama gibi sebeplerden ötürü düşük işlevlikteki maddeler olduğu tespit edilmiş ve analizler sosyal anhedoni faktörüne yüklenemeyen 4, 19, 24 ve 27. maddeler çıkarılarak tekrar yapılmıştır. Ancak, bu uyarılma çalışması sosyal anhedonik özelliklerin yüksek değerlerde görüldüğü bir hasta grubu içermediği ve toplum tabanlı bir çalışma olmadığı için adı geçen maddelerin ölçekte tutulmasına karar verilmiştir. SAÖ'yü çalışmalarında kullanacak araştırmacılara bu maddelerin düşük işlevlikteki maddeler olduğunu bilip analiz ve sonuçlarını bunu dikkate alarak yorumlamalarını önermekteyiz.

Bu çalışmada ilgili literatürde belirtildiği gibi aralarındaki ilişkinin en kuvvetli olduğu ölçekler ASÖ ve BDÖ olmuştur (21). Bunun yanı sıra, ASÖ'nün pozitif boyut ile en yüksek ilişkide olan ölçek olduğu da bulunmuştur. Dolayısıyla, ASÖ'nün, şizotipinin pozitif boyutu için temsil ediciliğinin daha iyi olduğu söylenebilir. Ancak, bu çalışmada uluslararası literatürden farklı olarak, FAÖ'nün pozitif şizotipi ölçeklerinden ASÖ ile olumlu yönde anlamlı ilişki gösterdiği bulunmuştur. Bu durum FAÖ'nün Türkçe formunda orijinalindeki 11 maddenin çıkarılmış olması dolayısıyla bu hali ile iyi işlevlikte olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Ayrıca, ASÖ ve FAÖ'deki maddeler birlikte incelendiğinde ASÖ'deki birçok maddenin "vücudum" kelimesini içermesiyle FAÖ'deki maddeler ile yüksek görünüş benzerliği göstermesinin de bu ilişkide etkili olabileceği düşünülmüştür. Son olarak, bu bulgu fiziksel anhedoninin ifadesinde kültürel farklılıkların bulunması ile de açıklanabilir.

Çalışmanın sınırlılıklarına bakıldığında, öncelikle üniversite öğrencilerinden oluşuyor olması psikoz başlangıç yaşına göre risk grubunda olmaları (40) açısından bir avantaj olsa da; eğitim, gelir düzeyi ve politik görüşler açısından toplumun genelini temsil etmiyor olmalarından dolayı bir dezavantajdır. Bir diğer sınırlılık ise sosyal anhedoninin pozitif ve negatif boyut ile ilişkisinin araştırılmasının ve SAÖ'nün uyarılmasının aynı örneklemden elde edilen verilerle yapılmış olmasıdır. Çünkü SAÖ'nün kültürel geçerliğini temin etmek için yapılan uyarılmalar, şizotipiyle ilişkisi üzerine etki etmiş olabilir. Böyle bir etki olduysa dahi bu etkinin aslında ilişkisi olan kavramları ilişkili hale getirebilecek bir etki olma ihtimali son derece düşüktür. Son olarak, SAÖ hasta grubun değerlendirilmesi amacıyla kullanılan bir ölçek

olmamasıyla birlikte ileride yapılacak olan çalışmalarda sosyal anhedonik özellikler açısından temsil ediciliği yüksek bir grubun olması ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliliğinin de incelenmesini sağlayabilir. Bu çalışmanın sonuçları yorumlanırken sadece bu yaş ve eğitim grubu ile sınırlandırılması önerilmektedir.

Sonuç olarak, uluslararası literatürde Wisconsin şizotipi ölçekleri ile yapılmış çalışmalar olmakla birlikte, ülkemizde şizotipinin boyutsal yapısının incelenmesi amacıyla ilk kez bu çalışmada kullanılmıştır. Bu bağlamda uluslararası literatürü destekler biçimde sosyal anhedonik özelliklerin bizim kültürümüzde de sadece negatif değil pozitif şizotipi boyutu ile de temsil edildiğinin bulunması ilginçtir. Zira bireyin hangi sosyal etkinliklerden ne kadar haz alacağına sosyal öğrenme yoluyla belirlenmesi beklenir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde sonuçlarımız sosyal anhedoninin şizotipinin çekirdek belirtisi olabileceğine işaret ediyor olabilir. Çalışmanın bir diğer önemi ise yaygın kullanımı olan Wisconsin Sosyal Anhedoni Ölçeği'nin Türkçe'ye kazandırılmış olmasıdır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

1. Rado S. Psychoanalysis of behavior: Collected papers. New York: Grune & Stratton; 1956.
2. Meehl PE. Schizotaxia, schizotypy, schizophrenia. Am Psychol 1962; 17:827-838. [CrossRef]
3. Meehl PE. Schizotaxia revisited. Arch Gen Psychiatry 1989; 46:935-944. [CrossRef]
4. Meehl PE. Toward an integrated theory of schizotaxia, schizotypy, and schizophrenia. J Pers Disord 1990; 4:1-99. [CrossRef]
5. Kwapil TR, Barrantes-Vida N, Silvia PJ. The dimensional structure of the Wisconsin schizotypy scales: factor identification and construct validity. Schizophr Bull 2008; 34:444-457. [CrossRef]
6. Vollema GM, van den Bosch RJ. The multidimensionality of schizotypy. Schizophr Bull 1995; 21:19-31. [CrossRef]
7. Torgersen S, Edvardson J, Oien PA, Onstad S, Skre I, Lygren S, Kringlen E. Schizotypal personality disorder inside and outside the schizophrenic spectrum. Schizophr Res 2002; 54:33-38. [CrossRef]
8. Kendler KS, McGuire M, Gruenberg AM, Walsh D. Schizotypal symptoms and signs in the Roscommon family study. Their factor structure and familial relationship with psychotic and affective disorders. Arch Gen Psychiatry 1995; 52:296-303. [CrossRef]
9. Bleuler E. Dementia Praecox oder die gruppe der schizophrenien. Berlin: Springer; 1911.
10. Kraepelin E. Dementia praecox and paraphrenia. Edinburgh, Scotland: Livingstone; 1913.
11. Chapman LJ, Chapman JP, Raulin ML. Scale for physical and social anhedonia. J Abnorm Psychol 1976; 85:374-382. [CrossRef]
12. Katsanis J, Iacono WG, Beiser M. Anhedonia and perceptual aberration in first-episode psychotic patients and their relatives. J Abnorm Psychol 1990; 99:202-206. [CrossRef]
13. Kendler KS, Thacker L, Walsh D. Self-report measures of schizotypy as indices of familial vulnerability to schizophrenia. Schizophr Bull 1996; 22:511-520. [CrossRef]
14. Cohen AS, Emmerson LC, Mann MC, Forbes CB, Blanchard JJ. Schizotypal, schizoid and paranoid characteristics in the biological parents of social anhedonics. Psychiatry Res 2010; 178:79-83. [CrossRef]
15. Emmerson LC, Miller SL, Blanchard JJ. Behavioral signs of schizoidia and schizotypy in the biological parents of social anhedonics. Behav Modif 2009; 33:452-473. [CrossRef]
16. Blanchard JJ, Collins LM, Aghevi M, Leung WW, Cohen AS. Social anhedonia and schizotypy in a community sample: The Maryland Longitudinal Study of Schizotypy. Schizophr Bull 2009; 37:587-602. [CrossRef]

17. Gooding DC, Tallent KA, Matts CW. Clinical status of at-risk individuals 5 years later: further validation of the psychometric high-risk strategy. *J Abnorm Psychol* 2005; 114:170-175. [\[CrossRef\]](#)
18. Kwapil TR. Social anhedonia as a predictor of the development of schizophrenia-spectrum disorders. *J Abnorm Psychol* 1998; 107:558-565. [\[CrossRef\]](#)
19. Cohen AS, Leung WW, Saperstein AA, Blanchard, JJ. Neuropsychological functioning and social anhedonia: Results from a community high-risk study. *Schizophr Res* 2006; 85:132-141. [\[CrossRef\]](#)
20. Gooding DC, Tallent KA. Spatial, object, and affective working memory in social anhedonia. An exploratory study. *Schizophr Res* 2003; 63:247-260. [\[CrossRef\]](#)
21. Chapman LJ, Chapman JP, Miller EN. Reliabilities and intercorrelations of eight measures of proness to psychosis. *J Consult Clin Psychol* 1982; 50:187-195. [\[CrossRef\]](#)
22. Miettunen J, Veijola J, Isohanni M, Paunio T, Freimer N, Jääskeläinen E, Taanila A, Ekelund J, Järvelin MR, Peltonen L, Joukamaa M, Lichtermann D. Identifying schizophrenia and other psychoses with psychological scales in the general population. *J Nerv Ment Dis* 2011; 199:230-238. [\[CrossRef\]](#)
23. Chapman L, Chapman JP, Kwapil TR, Eckblad M, Zinser MC. Putatively psychosis-prone subjects 10 years later. *J Abnorm Psychol* 1994; 103:171-183. [\[CrossRef\]](#)
24. Kwapil T, Miller MB, Zinser MC, Chapman J, Chapman LJ. Magical ideation and social anhedonia as predictors of psychosis proneness: a partial replication. *J Abnorm Psychol* 1997; 106:491-495. [\[CrossRef\]](#)
25. Pope CA, Kwapil TR. Dissociative experiences in hypothetically psychosis-prone college students. *J Nerv Ment Dis* 2000; 188:530-536. [\[CrossRef\]](#)
26. Lewandowski KE, Barrantes-Vidal N, Nelson-Gray RO, Clancy C, Kepley HO, Kwapil TR. Anxiety and depression symptoms in psychometrically identified schizotypy. *Schizophr Res* 2006; 83:225-235. [\[CrossRef\]](#)
27. Eckblad M, Chapman LJ. Magical ideation as an indicator of schizotypy. *J Consult Clin Psychol* 1983; 51:215-225. [\[CrossRef\]](#)
28. Atbaşoğlu EC, Kalaycıoğlu C, Nalçacı E. Bütünsel düşünce ölçeği'nin Türkçe formunun üniversite öğrencilerindeki geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Derg* 2003; 14:31-41.
29. Chapman LJ, Chapman JP, Raulin ML. Body-image aberration in schizophrenia. *J Abnorm Psychol* 1978; 87:399-407. [\[CrossRef\]](#)
30. Özel-Kızıl ET, Saka MC, Gönüllü İ, Artar M, Baskak B, Yazıcı MK, Çuhadaroğlu F, Palaoğlu Ö, Atbaşoğlu EC. Algılamada sapmalar ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Arch Neuropsychiatr* 2009; 46 (Özel Sayı):49-53.
31. Baskak B, Saka MC, Gönüllü İ, Artar M, Özel-Kızıl ET, Yazıcı MK, Çuhadaroğlu F, Palaoğlu Ö, Atbaşoğlu EC. Gözden geçirilmiş fiziksel anhedoni ölçeğinin Türkçe formunun üniversite öğrencilerinde geçerlilik ve güvenilirliği. *Arch Neuropsychiatr* 2009; 46 (Özel Sayı):43-46.
32. Eckblad ML, Chapman LJ, Chapman JP, Mishlove M. The revised social anhedonia scales. 1982; L. J. Chapman, Department of Psychology, 1202 West Johnson Street, University of Wisconsin, Madison, WI 53706.
33. Mislove M, Chapman LJ. Social anhedonia in the prediction of psychosis proneness. *J Abnorm Psychol* 1985; 94:384-396. [\[CrossRef\]](#)
34. Chapman LJ, Chapman JP. Norms on the scales developed at the university of wisconsin-madison/three universities in North Carolina; 2002.
35. Green SB, Salkind NJ, Akey TM. Using SPSS for windows: Analyzing and understanding data. New York: Prentice; 1997.
36. Jöreskog KG, Sörbom D. LISREL 8.80 for Windows [Computer Software]. Lincolnwood, IL: Scientific Software International, Inc.; 2006.
37. Sümer N. Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları* 2000; 3:49-74.
38. Little TD, Cunningham WA, Shahar G, Widaman KH. To parcel or not to parcel: exploring the question, weighing the merits. *Structural Equation Modeling* 2002; 9:151-173. [\[CrossRef\]](#)
39. Horan WP, Brown SA, Blanchard JJ. Social anhedonia and schizotypy: The contribution of individual differences in affective traits, stress, and coping. *Psychiatry Res* 2007; 149:147-156. [\[CrossRef\]](#)
40. Dominguez MG, Saka MC, Lieb R, Wittchen H, van Os J. Early expression of negative/disorganized symptoms predicting psychotic experiences and subsequent clinical psychosis: a 10-year study. *Am J Psychiatry* 2010; 167:1075-1082. [\[CrossRef\]](#)

EK I: Sosyal anhedoni ölçeğinin Türkçe formu**Gözden geçirilmiş sosyal anhedoni ölçeği**

Aşağıdaki ifadeler size uyuyorsa “evet”i uymuyorsa “hayır”ı işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Kendinize uygun olanı seçiniz.

1. İnsanın yakın arkadaşlarının olması birçok kişinin söylediği kadar da önemli değildir.	Evet	Hayır
2. Yakın arkadaşlarımın olmasına pek önem vermiyorum.	Evet	Hayır
3. İnsanlarla dışarı çıkmaktansa evde televizyon seyretmeyi tercih ederim.	Evet	Hayır
4. Arabayla bir yerlere gitmek, yanımda biri olduğunda çok daha eğlenceli olur.		
5. Başka şehirlerdeki arkadaşlarımı ve akrabalarımı telefonla aramayı severim.	Evet	Hayır
6. Çocuklarla oynamak bana yük gibi gelir.	Evet	Hayır
7. Arkadaşların fotoğraflarına bakmak her zaman hoşuma gitmiştir.	Evet	Hayır
8. Kendi başıma yapmaktan hoşlandığım şeyler olsa da, sanki başkaları ile birşeyler yaparken daha çok eğleniyorum.	Evet	Hayır
9. Bazen, birlikte uzun zaman geçirdiğim insanlara fazlaca bağlanırım.	Evet	Hayır
10. Bazen ben aslında yalnız kalmak istediğimde, insanlar utangaç olduğumu düşünürler.		
11. Yakın arkadaşlarımın işleri çok iyi gittiğinde, ben de kendimi iyi hissederim.	Evet	Hayır
12. Bir yakınım mutsuz olduğunda benim de moralim bozulur.	Evet	Hayır
13. Sanki benim duygusal tepkilerim başkalarının duygusal tepkilerinden çok farklı.		
14. Yalnız olduğumda telefon açan ya da kapımı çalan insanlara genelde sinir olurum.	Evet	Hayır
15. Sadece arkadaşlarımın yanında olmak bile kendimi gayet iyi hissetmeme yeter.	Evet	Hayır
16. Canım birşeye sıkın olduğunda, başkalarına anlatmak isterim.	Evet	Hayır
17. Tek başıma yapabileceğim hobi ve uğraşları tercih ederim.	Evet	Hayır
18. Başkalarıyla beraber şarkı söylemek eğlencelidir.	Evet	Hayır
19. Beni düşünen arkadaşlarım olduğunu bilmek, kendimi güvende hissetmemi sağlıyor.		
20. Yeni bir şehre taşındığımda, yeni arkadaşlar edinmeye çok ihtiyaç duyarım.	Evet	Hayır
21. İnsan fazla kişiyle samimiyet kurmaktan uzak durursa, kendisi için daha iyi olur.	Evet	Hayır
22. Belli kişilere sevgi duymam beklenir, biliyorum, ama ben pek öyle hissetmiyorum.	Evet	Hayır
23. İnsanlar genellikle kendileriyle benim istediğimden daha fazla konuşmamı bekliyorlar.	Evet	Hayır
24. Arkadaşlarımın duygusal yaşantıları hakkında daha fazla şey öğrenmek bana memnuniyet ve doyum verir.		
25. İnsanlar bana sorunlarından ve kafalarına takılan şeylerden bahsettiklerinde genellikle ilgi ve dikkatle dinlerim.	Evet	Hayır
26. Lisede bana gerçekten yakın olan hiç arkadaşım olmadı.	Evet	Hayır
27. Tek başıma oturup düşünmek ve hayal kurmak genellikle beni memnun etmeye yeter.		
28. Ben başkalarıyla içli dışlı olamayacak kadar fazla bağımsız biriyim.	Evet	Hayır
29. Biri ile kişisel konular hakkında uzun uzun konuşmak pek çok şeyden daha yorucudur.	Evet	Hayır
30. Lise bittiğinde arkadaşlarımın her birinin bir yere dağıldığını görmek beni hüznlendirmişti.	Evet	Hayır
31. Başka işlerim olsa dahi, iyi bir arkadaşımınla sohbet etmekten çoğunlukla kendimi alamam.	Evet	Hayır
32. Yeni arkadaş edinmek için harcanan çabaya değmez.	Evet	Hayır
33. Benim için özel yaşamdan daha önemli şeyler vardır.	Evet	Hayır
34. Beni daha yakından tanımaya çalışan kişiler genellikle bir süre sonra vazgeçerler.	Evet	Hayır
35. Dağlarda veya ormanda bir kulübede tek başıma yaşayarak mutlu olabilirim.	Evet	Hayır
36. Tercihim sorulsa, benim için başkaları ile birlikte olmak yalnız olmaktan çok daha iyidir.	Evet	Hayır
37. Başkalarının günlük işleri ve görüşleri ilgimi çekmiyor, ama sıklıkla onlar öyle zannediyorlar.	Evet	Hayır
38. Aslında kendimi arkadaşlarıma pek yakın hissetmiyorum.	Evet	Hayır
39. Diğer insanlarla ilişkilerim hiçbir zaman çok sıkı olmaz.	Evet	Hayır
40. Hayvanlar ile beraber olmayı birçok yönden insanlarla beraber olmaya yeğlerim.	Evet	Hayır